

Asia: VN/26268/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot pykälistä (luonnos laiksi vesihuoltolain muuttamisesta) ja säännöskohtaisista perusteluista (luku 7)

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LAIKSI VESIHUOLTOLAIN MUUTTAMISESTA

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vesihuoltolain muuttamisesta. Tampereen Vesi Oy kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiassa ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Yhdymme Suomen Vesilaitosyhdistys ry:n lausuntoon, korostaen seuraavia seikkoja.

Huomiot pykälistä ja säännöskohtaisista perusteluista

3 § Määritelmät

Tampereen Vesi Oy kannattaa vesihuoltolaitoksen määritelmän muuttamista. Toimitetun ja vastaanotetun jäteveden määrään perustuva määritelmä on selkeämpi kuin nykyinen ja yhtenäistää vesihuoltoon liittyvää lainsäädäntöä. Myös lakiin lisättävät määritelmät asiakasomisteisesta vesihuolto-osuuskunnasta, tukkuvesihuoltolaitoksesta ja vesihuolto-omaisuudesta selkeyttävät lakia. Toiminta-alueen määritelmä tulisi tarkentaa muotoon: ”11) toiminta-alueella aluetta, jolla vesihuoltolaitos huolehtii vesihuollosta sen mukaan kuin tässä laissa säädetään ja jolla oleva kiinteistö on liitettävä vesihuoltolaitoksen vesijohtoon tai jätevesiviemäriin;” Muutos tarkentaisi määritelmää siten, että toiminta-alueilla vesihuoltolaitosten vesihuollosta huolehtiminen perustuisi juuri Vesihuoltolakiin. Taajaman määritelmän poistamista on kommentoitu lausunnon 7 § koskevilla kommentteilla.

5 a § Vesihuollon kehittäminen kunnassa

Esityksen mukaan kunnan on laadittava alueelleen vesihuoltosuunnitelma yhdessä alueensa vesihuoltolaitosten, tukkuvesihuoltolaitosten sekä muiden kuntien ja muiden keskeisten tahojen kanssa. Vesihuoltosuunnitelmalle on asetettu esityksessä yhtenäisiä sisältövaatimuksia. Tampereen Veden mielestä kunnan velvollisuus laatia vesihuoltosuunnitelma turvaa osaltaan vesihuollon asemaa ja kehitystä osana kunnan toimintaa. Tampereen Vesi pitää positiivisena, että pykälä velvoittaa kunnan yhteistyöhön vesihuoltolaitosten ja muiden oleellisten toimijoiden kanssa.

Esityksen mukaan hyväksytyn vesihuoltosuunnitelman tulee olla tiedonsaannin kannalta olennaisilta osiltaan yleisesti saatavilla tietoverkossa. Pykälän perusteluissa kerrotaan, että suunnitelman mahdollisesti sisältämiä turvallisuuskriittisiä tai salassa pidettäviä tietoja ei kuitenkaan julkaista. Tampereen Veden mielestä salassa pidettävien tietojen julkaisemattomuudesta olisi hyvä mainita myös itse pykälässä. Salassa pidettävien tietojen julkaisemattomuutta on syytä korostaa ja muutenkin varmistaa, ettei julkisuuteen vuoda tietoja, jotka voivat vaarantaa vesihuollon turvallisuuden. Esimerkiksi esityksen pykälässä 8 a § lukee, että toiminta-aluekarttaan ei tule sisällyttää vedenottamo- tai verkostotietoa. Samankaltainen kirjaus tulisi tehdä tähänkin pykälään.

7 § Vesihuoltolaitosten toiminta-alueisiin sisällytettävät alueet

Pykälän mukaan toiminta-aluetta määritettäessä on arvioitava vesihuoltolaitoksen verkostoon liittämisen tarve ja otettava huomioon ainakin asemakaava-alueet, taajamat sekä pohjavesialueet. Tampereen Vesi Oy pitää hyvänä asiana, että toiminta-aluetta määritettäessä arvioidaan asemakaava-alueiden yms. liittämistä verkostoon. Tampereen vesi kuitenkin korostaa, että toiminta-aluetta määritettäessä lähtökohtana on se, että vesihuoltolaitoksella on taloudelliset edellytykset toimia toiminta-alueeksi määritettävällä alueella.

Esityksen mukaan yhdyskuntajätevesien käsittelystä annetussa neuvoston direktiivissä tarkoitetut taajamat tulee kuitenkin aina sisällyttää vesihuoltolaitoksen toiminta-alueeseen jätevesien viemäroinnin osalta. Tampereen Vesi Oy:n mielestä direktiivin mukainen määritelmä on liian laaja ja tulkinnanvarainen. Direktiivin mukainen taajama tulisi määritellä tarkemmin, jos siihen viitataan Vesihuoltolaissa. Tampereen Vesi Oy myös huomauttaa, että direktiiviä ei ole vielä hyväksytty neuvostossa.

Myöskään taajaman määritelmää ei ole sisällytetty esitysluonnokseen. Nykyisen lain taajaman määritelmä on esityksessä kumottu tarpeettomana. Kuitenkin taajamaan viitataan 7 § 2 momentissa. Pykälän perusteluiden mukaan vesihuoltolain mukainen taajaman käsite perustuu yhdyskuntarakenteen aluejaon mukaiseen taajamarajaukseen, nk. YKR-taajamiin. Tampereen Vesi ehdottaa, että uuteen Vesihuoltolakiin lisättäisiin määritelmä taajamalle.

8 a § Toiminta-alueen hyväksymisen edellytykset ja päätöksen sisältö

Esityksen mukaan toiminta-aluepäätöksen yhteydessä on myös asetettava tavoitteellinen yhdyskuntakehityksen tarpeita vastaava aikataulu vesijohto- ja jätevesiviemäriverkostojen rakentamiselle toiminta-alueen eri osissa. Tampereen Vesi Oy:n mielestä kunnan ja vesihuoltolaitoksen yhteistyönä laadittava tavoitteellinen aikataulu verkostorakentamiselle on hyvä

asia. Tampereen Vesi Oy kuitenkin huomauttaa, että vesihuoltolaitoksella tulee olla taloudelliset toimintaedellytykset verkostojen rakentamiselle suunnitellussa aikataulussa määriteltävällä alueella.

8 b § Toiminta-alueen supistaminen ja rauettaminen

Pykälän perusteluiden mukaan ehdotetussa 7 §:ssä säädettäisiin siitä, mitkä alueet on otettava huomioon toiminta-alueen tarvetta arvioitaessa eikä toiminta-aluetta ei olisi mahdollista supistaa siten, että tällainen 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu alue jäisi toiminta-alueen ulkopuolelle. Tampereen Vesi Oy ehdottaa pykälää tai pykälän perusteluja tarkennettavaksi siten, että toiminta-aluetta ei olisi mahdollista supistaa siten, että tällainen 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu alue jäisi toiminta-alueen ulkopuolelle, mikäli 7 pykälän 1 momentti on edelleen voimassa/ajankohtainen.

9 a § Vesihuoltolaitoksen omaisuudenhallintasuunnitelma

Esitysluonnoksen mukaan vesihuoltolaitoksen tulee laatia omaisuudenhallintasuunnitelma, joka on toimitettava tiedoksi kunnalle ja ELYlle. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä omaisuudenhallintasuunnitelman sisällöstä ja ajan tasalla pitämisestä. Tampereen Vesi Oy:n mielestä omaisuudenhallintasuunnitelman laatiminen ja ylläpito ennakoii ja varmistaa sen, että vesihuoltolaitos kykenee huolehtimaan vesihuollon toimintavarmuudesta ja vastaamaan vesihuollon investointitarpeisiin. Tampereen Vesi Oy kuitenkin huomauttaa tästäkin pykälästä, että kunnille toimitettava tieto on lähtökohtaisesti julkista ja laissa tulisi varmistaa, ettei julkisuuteen vuoda tietoja, jotka voi vaarantaa vesihuollon turvallisuuden.

15 § Vesihuoltolaitoksen selvilläolo- ja tarkkailuvelvollisuus

Voimassa olevan vesihuoltolain ja esitysluonnoksen mukaan vesihuoltolaitoksen on oltava selvillä toimintansa ja sen vaikutusten kannalta keskeisistä tekijöistä, sekä niihin kohdistuvista riskeistä. Tampereen Vesi Oy haluaa huomauttaa, että lakia ei tule tulkita siten, että se poistaa kiinteistöjen vastuun omista vesi- ja viemärijohdoistaan tai vastuuta kiinteistöjen omasta varautumisesta.

15 a § Vesihuoltolaitoksen varautuminen häiriötilanteisiin

Nykyisen lain ja esitysluonnoksen mukaan vesihuoltolaitos vastaa verkostoihinsa liitettyjen kiinteistöjen vesihuoltopalvelujen saatavuudesta häiriötilanteissa. Tästäkin pykälästä Tampereen Vesi Oy huomauttaa, että lain tulkinta ei saa poistaa kiinteistöjen velvollisuutta varautua häiriötilanteisiin.

Lisäksi esitysluonnoksen mukainen uusi laki vaatisi, että vesihuoltolaitokset laatisivat varautumissuunnitelman ja päivittäisivät sitä vähintään kuuden vuoden välein sekä harjoittelisivat toimintaa häiriötilanteissa. Tampereen Vesi Oy pitää varautumissuunnitelman laatimista ja säännöllistä päivittämistä tärkeänä. On hyvä, että lakiesityksessä varautumissuunnitelma on määritetty salaiseksi asiakirjaksi.

15 b § Vesihuollon häiriötilanteista ilmoittaminen

Esitysluonnoksen mukaan vesihuoltolaitoksen on ilmoitettava viipymättä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle merkittävästä häiriöstä, joka häiritsee tai voi häiritä vesihuoltopalvelujen tarjoamista. Tampereen Vesi Oy:n mielestä merkittävän häiriön määrittely haastavaa. Häiriöiden merkittävyys tulee määritellä asiasta annettavassa asetuksessa huolellisesti, jotta tulkinnasta ei tule epäselvyyksiä.

18 § maksujen yleiset perusteet ja 19 § Maksut

Esitysluonnoksen mukaan vesihuollon ja huleveden viemäroinnin maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä niillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen uus- ja korjausinvestoinnit ja kustannukset omaisuudenhallintasuunnitelman mukaisesti. Lisäksi vesihuoltolaitoksen tulisi jatkossa periä perusmaksua. Uudessa laissa myös säädettäisiin, että käyttömaksun, perusmaksun, liittymismaksun sekä muiden maksujen tulisi olla eri alueilla erisuuruisia, jos tämä on tarpeen kustannusten oikean kohdentamisen tai aiheuttamisperiaatteen toteuttamisen vuoksi taikka muusta vastaavasta syystä.

Tampereen Vesi Oy:n mielestä maksuihin liittyvät uudistukset turvaavat vesihuoltolaitosten taloutta ja tulevia investointitarpeita. Käyttömaksun ja muiden maksujen eri suuruisuus eri alueilla mahdollistaa paremman kustannusten kattavuuden esimerkiksi tilanteissa, joissa vesihuoltolaitoksella on useita talousvesi- tai jätevesilaitoksia, joissa tuotanto- ja käsittelyhintaa on merkittävästi eri suuruinen. Maksujen erisuuruisuus eri alueilla vaatii kuitenkin vesilaitoksilta panostuksia kustannusten oikeaan kohdistamiseen ja hinnoittelun läpinäkyvyyden varmistamiseen. Vesihuoltolaitosten tulee varmistaa, että eri alueiden erisuuruiset maksut ovat hyvin perusteltuja ja hinnoittelu mahdollisimman tasapuolista asiakkaille.

Tampereen Vesi Oy:n näkemyksen mukaan joku voi tulkita lakia siten, että esimerkiksi tiheään asutulla alueella sijaitsevan kiinteistön asiakas voisi vaatia alempia vesimaksuja sillä perusteella, että tiheään asutulla alueella vesihuollon järjestämisen kustannuksetkin ovat pienemmät kuin harvaan asutuilla alueilla. 19 § 3 momentin kohta "...maksujen tulee olla eri alueilla erisuuruisia..." on sanamuodoltaan velvoittava ja voi siten aiheuttaa tulkintavirheitä. Tampereen Vesi Oy ehdottaakin, että uuteen lakiin muotoilua muutettaisiin vähemmän velvoittavaksi, esimerkiksi muotoon "...maksut voivat olla eri alueilla eri suuruisia...".

23 § Sopimusehtojen muuttaminen

Pykälän 1. momentin 3. kohtaan tehtäisiin lisäys, jonka mukaan olosuhteiden muutostilanteessa vesihuoltolaitos saisi muuttaa 21 §:ssä tarkoitetun sopimuksen mukaisia maksuja ja muita sopimuksen ehtoja muusta erityisestä syystä olosuhteiden ennakoimattomasti ja olennaisesti muututtua. Tampereen Vesi Oy ei kannata pykälän muuttamista. Muutos vaikeuttaisi sopimusehtojen muuttamista, sillä ennakoimattomuus viittaa force majeure -tilanteeseen ja tekee tämän soveltamisen poikkeukselliseksi. Tampereen Vesi Oy:n mielestä pykälässä tulisi säilyttää voimassa olevan lain kirjaus.

Tampereen Vesi Oy

Petri Jokela

Toimitusjohtaja

Tampereen Vesi Oy:n lausunnon jätti lausuntopalvelu.fi-järjestelmään kehitysinsinööri Sanna Törmänen toimitusjohtaja Petri Jokelan puolesta. Toimitusjohtaja on hyväksynyt lausunnon lausuntopalvelu.fi-järjestelmässä.

Huomiot muista hallituksen esityksen kohdista

-

Muut huomiot

-

Jokela Petri
Tampereen kaupunki/Tampereen Vesi

Törmänen Sanna
Tampereen Vesi Oy